

Aan College van Burgemeester en Wethouders en Raadsleden Gemeente Amsterdam
Aan College van Burgemeester en Wethouders en Raadsleden Gemeente
Haarlemmermeer
Aan Commissaris van de Koning, Leden Gedeputeerde Staten en Leden van Provinciale
Staten Provincie Noord-Holland
Directieteam Royal Schiphol Group

Betreft: Lutkemeerpolder: herzien afspraken

Geachte aandeelhouder,

De aandeelhouders van de SADC - Schiphol Area Development Company - zijn de Gemeente Amsterdam, de Gemeente Haarlemmermeer, de Provincie Noord-Holland en de Royal Schiphol Group. Deze brief sturen wij u als aandeelhouders van SADC, die onder meer de bedrijventerreinen in de Lutkemeerpolder ontwikkelt en verder beoogt te ontwikkelen tot bedrijventerrein met distributiecentra. Het gaat ons – Voedselpark Amsterdam – om een duurzame toekomst van de polder. Vruchtbare zeeklei die wordt aangewend voor landbouw. Het gaat ons om een heroverweging van afspraken die u samen destijds gemaakt heeft. Zou u nú deze afspraken nog maken met de nieuwe inzichten van nú op gebied van klimaatadaptatie (o.m. waterberging, hittestress tegengaan), bodem- en waterkwaliteit, groen, gezonde leefomgeving, herstel van natuur, circulaire economie, logistiek, (soorten) bedrijvigheid en werkgelegenheid en het behandelen van de voorraad landschap als niet-hernieuwbaar en kostbaar goed, waar we zuinig op moeten zijn? Hierover gaat deze brief. Uw frisse blik is dringend gewenst.

De Lutkemeerpolder

De Lutkemeerpolder, 5 meter onder NAP, ligt in het uiterste westen van de gemeente Amsterdam. Het is landelijk gebied dat grenst aan Amsterdam-Osdorp. De Lutkemeer was een klein meer (lutke=klein) dat rond 1865 is drooggelegd. De grond is sinds 1870 onafgebroken in gebruik geweest voor [biologische] landbouw tot in de 21ste eeuw. Het zogenaamd drasland in het westelijk deel van de polder maakt deel uit van Natuurnetwerk Nederland (NNN, de ecologische hoofdstructuur van Nederland), is onderdeel van de natuurverbindingzone de 'Groene AS'. De Lutkemeerpolder is het 2e vogelbroedgebied van Amsterdam.

Waterschap AGV raadt bebouwen polder af

"Vanuit klimaatvooruitzichten raden we bebouwing van één van Amsterdams laagste polders af". Aldus het Waterschap Amstel, Gooi en Vecht in de zienswijze die het Waterschap in januari 2023 aan de gemeente Amsterdam stuurde (zie ook bijlage 1). Bouwen op 5 meter onder NAP behoort tot een grijs verleden. Gevolgen van klimaatveranderingen, zoals extreem weer en zeewaterspiegelstijging, extreme droogte, oplopende temperaturen, gaan er waarschijnlijk heel anders uitzien dan wij mogelijk nu denken en kunnen bedenken. Veranderingen gaan waarschijnlijk ook sneller en meer schoksgewijs dan we verwachten.

En een ongeluk komt nooit alleen. Dat is afgelopen 2 november in Amsterdam al gebleken, wanneer storm Ciarán en een storing in het sluizencomplex bij IJmuiden bijna tot een fikse calamiteit leiden. Wel zien de bewoners van de Houthaven, een nieuwe wijk in Amsterdam, het water in de gracht tegen de ramen van het souterrain klotsen. Het

Waterschap had tijdens de planvorming van de bouw van deze nieuwe wijk de gemeente Amsterdam de aanbeveling gedaan om het maaiveld met zeker een halve meter op te hogen, want de wijk ligt direct aan het IJ onbeschut door de sluizen. Het advies werd in de wind geslagen.¹ Voor zover ons bekend heeft de gemeente Amsterdam nog niet gereageerd op de zienswijze die het Waterschap in januari 2023 heeft ingediend over de Lutkemeerpolder.

Denken dat het allemaal wel mee zal vallen lijkt geen slim scenario. Bebouwen van vruchtbare grond lijkt evenmin een slim scenario. Het betekent het vernietigen van een vitaal ecosysteem, dat we juist in de toekomst zo nodig hebben. *Ons water en onze bodem zijn de basis van ons bestaan.* Zo lezen wij in de "Kamerbrief over rol Water en Bodem bij ruimtelijke ordening" d.d. 25 november 2022 van de Minister van Infrastructuur en Waterstaat. Gaat u wachten op wetgeving of gaat u proactief handelen? Komt er, net zoals mogelijk voor woningen, een klimaatlabel voor de bouwwerken in de polder? Wie betaalt de schade als verzekeraars dat niet meer willen doen?

Scenario's voor inrichting Nederland

Het Planbureau voor de Leefomgeving heeft [4 scenario's ontwikkeld](#) voor de inrichting van Nederland in 2050: "Ruimtelijke verkenning 2023. Vier scenario's voor de inrichting van Nederland in 2050". Welk scenario heeft uw voorkeur? Hebben de bedrijven het voor het zeggen (scenario 1), of neigt u meer naar een scenario waar het water- en bodemsysteem de basis is voor de ruimtelijke ontwikkeling (scenario 3 'Groen Land' of scenario 4 'Regionaal Geworteld', waar burgers het initiatief nemen in hun leefomgeving? Bij Voedselpark Amsterdam nemen burgers het initiatief, waarbij het bodem- en watersysteem de basis vormt.

In dit kader hiervan wijzen wij u ook graag op een publicatie van de WUR - Wageningen University & Research -

"Een natuurlijkere toekomst voor Nederland in 2120". Citaten p. 4 en 7: "Nederland heeft zich altijd goed kunnen aanpassen aan het klimaat, maar de toename van de uitstoot van broeikasgassen en de opwarming van de aarde door menselijk handelen zijn ongekend. De stijgende zeespiegel, grotere kans op weersextremen en oplopende temperatuur bedreigen de economie en het welzijn in ons land. Dit zet ons voor uitdagingen die we niet eerder hebben gezien. We moeten ons sterk maken voor mitigatie en adaptatie, ofwel: broeikasgasemissies terugdringen en aanpassingen realiseren om de gevolgen van de klimaatverandering het hoofd te bieden".

"De keuzes die we maken voor het toekomstbeeld voor 2120 zijn daarom gebaseerd op vijf principes die elkaar versterken. 1. Natuurlijk systeem aan de basis, 2. Optimaal benutten van water, 3. Natuur-inclusieve samenleving, 4. Circulaire economie, 5. Meebewegende (adaptieve) ruimtelijke inrichting".

<https://www.wur.nl/nl/show/een-natuurlijkere-toekomst-voor-nederland-in-2120.htm>

Omdat het in deze paragraaf over de inrichting van Nederland gaat, mag het filmpje van Urgenda niet ontbreken: "Grond voor een gesprek – visie op duurzaam landgebruik in Nederland". https://www.youtube.com/watch?v=d-r6J-Uwv_g, Mede in verband met het Ontwerp Nationaal Programma Landelijk Gebied (NPLG), waarvan Voedselpark Amsterdam – landelijk gebied aan de rand van de stad – deel kan uitmaken.

¹ NRC d.d. 15 november 2023: Zo ontkwam Amsterdam bij storm Ciarán ternauwernood aan een overstroming. <https://www.nrc.nl/nieuws/2023/11/15/reconstructie-zo-ontkwam-amsterdam-bij-storm-ciaran-ternauwernood-aan-een-overstroming-a4181040?t=1708495700>

Voedselpark Amsterdam

Voedselpark Amsterdam², een steeds groeiende groep van mensen en organisaties, wil de 60 hectare vruchtbare (zeeklei)grond van de Lutkemeerpolder opnieuw bestemmen als landbouwgrond. Juist in de Lutkemeerpolder ligt dé kans voor grootschalige stadslandbouw rondom Amsterdam, want daar ligt het laatste stuk onbespoten vruchtbare grond rond de stad. Wij zien de toekomst van de Lutkemeerpolder als agro-ecologisch landschapspark. Voor de ontwikkeling van dit park hebben we ons [Bodemplan Lutkemeerpolder. Oogst voor de toekomst](#) opgesteld.

Wij staan voor (stads)landbouw die gericht is op ecologische waarden, zoals bodemkwaliteit, bodemleven en de totale biodiversiteit. Naast economische, staan ook ecologische, maatschappelijke en sociale waarden centraal, zoals CO₂-opname, verbeterde lucht- en waterkwaliteit, verbeteren van de leefomgeving, toegang tot gezond voedsel, bewegen, tegengaan van eenzaamheid, werkgelegenheid voor bewoners (van Amsterdam, met name van Nieuw-West). In 2020 heeft de WUR (Wageningen University & Research) [onderzoek uitgevoerd](#) naar de waarde van de Lutkemeerpolder als voedselpark op basis van een internationaal toegepaste methodiek: The Economics of Ecosystems and Biodiversity Framework (TEEB). TEEB geeft diensten die een ecosysteem, zoals de Lutkemeerpolder, voor mensen voortbrengt, een waarde in Euro's. Dit kan desgewenst verder uitgewerkt kunnen worden in een maatschappelijke kosten baten analyse.

De kans voor een agro-ecologisch landschapspark ligt er, we hoeven hem alleen maar te zien en met beide handen aan te pakken. Voedselpark Amsterdam heeft voldoende kennis, ervaring, energie, en samen beschikken we over het juiste netwerk, om deze grootschalige stadslandbouw te doen slagen. Een kort filmpje van RVO over stadslandbouw vindt u [hier](#).

Voedselpark Amsterdam correspondeert met het gemeentelijke beleid: Voedselstrategie Amsterdam - Op naar een gezond, eerlijk, betaalbaar en duurzaam voedselsysteem. Ook wij zetten in op "een gezond, eerlijk, duurzaam en betaalbaar lokaal voedselsysteem, waarbij alle Amsterdammers voordeel hebben van de verandering. Door onder andere het verbinden van regionale productie aan stedelijke consumptie, het terugdringen van voedselverspilling, het verkorten van de transportafstand voor voedsel en het aanmoedigen van het eten van meer plantaardige eiwitten. Dit wordt samen gedaan met initiatiefnemers, (kennis)instituten, overheden, boeren en bedrijven. Op deze manier levert Amsterdam een bijdrage aan de transitie van ons huidige voedselsysteem naar een circulair en ecologisch verantwoord systeem met minder belasting van het klimaat en gezondere keuzes voor consumenten" (Citaat: <https://www.amsterdam.nl/bestuur-organisatie/volg-beleid/duurzaamheid/voedselstrategie-amsterdam/>)

Het gaat om een duurzame toekomst van de polder. Vruchtbare zeeklei die wordt aangewend voor landbouw – hoe gezonder de grond, hoe beter het voedsel. Een groene polder waar bewoners uit Amsterdam en m.n. Nieuw-West kunnen wandelen en fietsen. Het Vondelpark is ooit op initiatief van burgers aangelegd en lag destijds aan de rand van de stad. Hoe blij zijn we nu niet met het Vondelpark? Hoe blij zullen toekomstige generaties niet zijn met de polder als groene long? (Zie ook bijlage 1: 5 redenen om de Lutkemeerpolder niet te bebouwen)

² <https://voedselparkamsterdam.nl/wie-zijn-wij/>: deze link biedt een overzicht van de organisaties die het initiatief tot Voedselpark Amsterdam hebben genomen, een overzicht van de bijna 150 organisaties, die ons initiatief steunen en maakt u kennis met de bijna 30 ambassadeurs, onder wie wetenschappers van verschillende disciplines, die ons initiatief steunen.

Samenwerking met onderwijs

We werken samen met – of men zoekt de samenwerking met ons - UvA, VU, Universiteit Twente, Wageningen Universiteit & Research, lagere scholen, middelbare scholen en MBO-onderwijs in Nieuw-West. We doen onderwijsprojecten in de polder met studenten van de opleiding 'Leefbare stad en klimaat' van Yuverta MBO Amsterdam Nieuw-West. Een docent van deze opleiding vertelde ons tijdens een informatiebijeenkomst het volgende: "Onze studenten willen graag leren en betekenisvol zijn. Veel studenten hebben een somber wereldbeeld, raken van de leg. Met het onderwijs dat haar MBO aanbiedt krijgen studenten een betekenisvol perspectief op een toekomst, waarbij ecologisch denken en ecologisch bewust handelen centraal staat. Ze ontwikkelen 21ste eeuwse vaardigheden om die toekomst handen en voeten te kunnen geven. Denk daarbij aan bewust zijn van je innerlijk kompas, lange termijn denken, verbinden en samenwerken en handelen om veranderingen teweeg te brengen en te creëren". Jongeren staan bij hun bezoek aan de polder letterlijk met tranen in de ogen als ze zich realiseren dat deze grond en deze horizon dreigen te verdwijnen. De jeugd heeft de toekomst ...

Nieuwe inzichten

Wij zijn de eerste generatie die de gevolgen van klimaatverandering merkt en de laatste generatie die er wat aan kan doen. Dit bewustzijn heeft er mede toe geleid dat de afgelopen periode zeer veel nieuwe beleidsstukken bij Rijk, Provincie, Gemeente en Waterschap op het gebied van klimaat, groen, water- en bodem(kwaliteit), biodiversiteit, natuurbehoud, duurzaamheid, distributiecentra, circulaire economie, duurzame ontwikkelingsdoelen, brede welvaart, voedselstrategie, landbouwtransitie etc. zijn verschenen. In bijlage 2 zetten wij een groot aantal beleidsstukken op een rij. Al deze stukken maken duidelijk dat het tijd is om te kiezen voor een duurzame en klimaatneutrale toekomst en te werken aan een bestaan binnen de grenzen van natuur, milieu, klimaat c.q. de planeet.

Aanleiding van deze brief

In dit voorjaar wordt de partiële herziening van bestemmingsplan voor de Lutkemeerpolder behandeld in de Commissie Ruimtelijke Ordening en/of Raad van de gemeente Amsterdam. Bij deze partiële herziening zal de gemeente 3 hectare omzetten van functie bedrijventerreinen naar functie landbouw. Dit t.b.v. de volgende vier bedrijven die er (blijven) zitten: de Zorgboerderij De Boterbloem, CSA-Pluk, de Stadsgroenteboer, De Tuinakker. Voedselpark Amsterdam streeft ernaar de resterende 60 hectare vruchtbare zeekei te bestemmen als landbouwgrond. U als aandeelhouder wilt daar distributiecentra plaatsen. Daartoe heeft u (onderling) overeenkomst(en) gesloten. Deze staan een herbestemming naar landbouwgrond in de weg. Dat – en ook niet meer dan dat - krijgen wij tenminste steeds te horen in onze gesprekken met de gemeente Amsterdam.

Daarnaast wijst de gemeente Amsterdam ons op 98 mio kosten (schadepost) als de bestemming bedrijventerrein weer omgezet wordt naar landbouw. Al vanaf september jl. proberen wij te achterhalen waarop deze berekening gebaseerd is. In 2021 zou het nog 26 miljoen kosten, een jaar later stond het voor 48 miljoen in de gemeentelijke boeken

als 'deelneming' en in februari 2023 is het bedrag van 98 miljoen genoemd. (zie [:Raadsinformatiebrief t.b.v. Raadscommissie Ruimtelijke Ordening d.d. 26-1-23.](#)) Inmiddels begrijpen wij van ambtenaren dat de berekening meer het karakter heeft van een becijfering op de achterkant van een sigarendoos. Zie voor onze vragen die we aan de gemeente hebben voorgelegd bijlage 3.

Het valt ons op dat de animo voor het gebruik van opslagruimte in de Lutkemeerpolder niet overweldigend is. Ahold heeft zich jaren geleden al teruggetrokken c.q. ziet af van een distributiehuis in de polder. Er worden vergunningen aangevraagd voor distributiecentra, maar het lijkt erop dat er eerder sprake is van wegzetten van Amerikaanse investeringen (Highbrook Investors, gefund door onder meer pensioenfondsen van oud-muzikleraren in de VS), dan van een noodzaak om de stad te bevoorraden met onontbeerlijke waar. Om Kees-Willem Rademakers, docent en onderzoeker logistiek bij de Hogeschool van Amsterdam (HvA) aan te halen: "De visie over hoe om te gaan met logistiek is momenteel nog niet concreet genoeg uitgewerkt. Ook wordt het thema nog ondergeschikt gemaakt aan andere belangen. Hierdoor is er geen helder beleid over welke ruimte beschikbaar is voor logistiek vastgoed en hubs. Vastgoedontwikkelaars zien dat stadslogistiek vastgoed in de toekomst waardevol zal zijn en springen daarom in dit gat. Ze kopen vastgoed op voor logistieke hubs en gaan ervan uit dat de vraag op den duur wel zal ontstaan. Maar zitten die centra van bedrijven dan wel op de juiste plek? Hier is geen inzicht in".³

Informatiebijeenkomst 'met de kennis van nu' en Joint Fact Finding

Mede ter voorbereiding op de partiële herziening van het bestemmingsplan organiseerden wij op 8 september jl. een informatiebijeenkomst voor en door bewoners van Nieuw-West rond de vraag: Wat als we 'met de kennis van nu' naar de Lutkemeerpolder kijken? Wat zouden we dan doen met deze resterende 60 hectare vruchtbare grond, bijna 5 meter onder NAP? Wordt het een Voedselpark, dat ook bijdraagt aan verbetering van de levensomstandigheden en werkgelegenheid in Nieuw-West? Grijpt Amsterdam deze kans aan? Of komen er distributiecentra, wat de gemeente nu van plan is? Vijf sprekers - divers wat betreft kennis, ervaring, achtergrond - namen ons mee in hun verhaal. Tijdens de informatiebijeenkomst stak Voedselpark Amsterdam de hand uit naar de gemeente Amsterdam om samen aan Joint Fact Finding (JFF) te doen. De uitgestoken hand werd aangenomen; de betreffende ambtenaar van de gemeente stelde voor om elk 6 experts te benoemen, die samen het gesprek aangaan.

Joint Fact Finding is een methode voor feitenonderzoek waarbij meer partijen betrokken zijn. JFF wordt gebruikt als ondersteuning bij beleidsvorming. Het doel van JFF is om te komen tot gedeelde en geaccepteerde kennis zodat betere beleidskeuzes kunnen worden gemaakt.⁴

We beogen met de JFF dat de raadsleden, die over de herziening van het bestemmingsplan Lutkemeerpolder moeten beslissen, dat op basis van juiste en relevante informatie kunnen doen, waarbij aan beide opties – bedrijventerrein of landbouwgrond – op gelijke wijze recht wordt gedaan.

Mede in dit kader wenden wij ons tot u als aandeelhouders met het volgende.

³. Kees-Willem Rademakers tijdens de informatiebijeenkomst 'met de kennis van nu' d.d. 8 september 2023. Zie verslag pp. 14 e.v.: <https://voedselparkamsterdam.nl/wp-content/uploads/2023/09/Verslag-Met-de-kennis-van-nu-8-september.pdf>

⁴ <https://www.kennisknooppuntparticipatie.nl/downloads/handlerdownloadfiles.ashx?idnv=1645678>

Heroverwegen besluitvorming (door aandeelhouders)

U heeft als aandeelhouders in het verleden samen afspraken gemaakt m.b.t. de Lutkemeerpolder. Afspraken zijn veelal echter niet in beton gegoten, in die zin dat je met wederzijdse instemming kunt besluiten tot een andere invulling, wijziging of zelfs beëindiging. Vandaar dat we ons tot u richten met het verzoek om die onderlinge afspraken over de Lutkemeerpolder te evalueren en te heroverwegen. De afspraken zijn een flink aantal jaar geleden gemaakt en de wereld is inmiddels, door onder meer de klimaatcrisis, drastisch gewijzigd. Het gaat nu niet (meer) om de vraag of **destijds** de juiste keus is gemaakt, maar om de vraag of die keus **nu**, gelet op de huidige inzichten, weer gemaakt zou worden.

Anders gezegd vormen de huidige inzichten de aanleiding om terug te komen op de destijds gemaakte keuzes, om een keuze voor de toekomst te maken. De beantwoording van die vraag zou mede gebaseerd moeten worden op een volledige en brede kosten- en batenanalyse, waarbij ook ecologische, maatschappelijke en sociale aspecten worden meegenomen.

Om te herbevestigen dat ons burgerinitiatief Voedselpark Lutkemeer, niet alleen door een 150-tal organisaties (zie vermelding op onze website (<https://voedselparkamsterdam.nl/wie-zijn-wij/>)), maar ook door een groot aantal mensen wordt ondersteund – ook zij willen de Lutkemeerpolder als stadslandbouw - , zijn wij enkele weken geleden de actie "Red ons groen" gestart (www.redonsgroen.nl). De teller staat inmiddels al over de 20.000 handtekeningen.

Al jaren klinkt van overheidswege de roep om meer burgerparticipatie. Er zijn de afgelopen jaren diverse burgerinitiatieven op allerlei gebied ontstaan. Burgers zetten hun energie, kennis, ervaring en tijd in om allerlei problemen aan te pakken⁵. In dit kader worden we ook opgenomen in een documentaire die BNNVARA in het najaar wil uitzenden.

Vertrouwen in de overheid begint bij de overheid lazen wij afgelopen zomer in de brief van Burgemeester Halsema, waarin zij aangaf voor een tweede termijn te gaan. Mogen wij, mede gezien het belang dat de overheid hecht aan – in ons geval breed gedragen – burgerparticipatie erop vertrouwen dat u onze vraag zult agenderen? En dat u op basis van nieuwe inzichten naar de polder zult kijken en dienovereenkomstig zult handelen/ besluiten?

Lutkemeerommetje

Maandelijks organiseren we op één van de weekenddagen een Lutkemeerommetje. Een wandeling door de polder voor iedereen met interesse in behoud van de natuur, stadslandbouw of biodiversiteit. Locatie: Boerderij de Boterbloem Lutkemeerweg 262B, 1067 TH Amsterdam. Graag nodigen we u uit voor een ommetje, voor zover u nog niet bij ons op bezoek bent geweest (een tweede ommetje mag natuurlijk ook). Zie onze website [onder agenda](#) voor de data⁶.

⁵ Naast de publieke en private sector ontstaat er een 'civiele sector', wat in feite om een 'herinrichting van het speelveld' vraagt, aldus Federico Savini/ UvA/ Programmagroep Urban Planning.

⁶ Desgewenst organiseren we voor u een apart ommetje, als dat beter uitkomt.

Mocht er sprake zijn van onduidelijkheden of mocht u vragen hebben, dan lichten wij graag het een en ander toe.

Alvast hartelijk dank voor uw aandacht en voor uw moeite.

Met vriendelijke groet,

mede namens leden van het Kernteam Voedselpark Amsterdam,

Bestuur Stichting Voedselpark Amsterdam (i.o.)

Lutkemeerpolder in beeld:

Stadsreporters uit Amsterdam Nieuw-West bij de Lutkemeerpolder – Voedselpark Amsterdam

<https://stadsreporters.nl/video/stadsreporters-bij-de-lutkemeerpolder-voedselpark-amsterdam/>

Stadsreporters zijn (oudere) buurtbewoners die als vrijwilliger films maken om de saamhorigheid en verbinding in de wijk te versterken. De Stadsreporters worden getraind door professionele filmmakers in filmen, interviewen en monteren. Dan gaan ze de wijk in om filmreportages te maken over plekken, mensen of acties in de wijk die een voorbeeld zijn voor de stad. Hun verhalen brengen plekken en bewoners in beeld die als rolmodel en inspiratie kunnen dienen voor een sociale, diverse, gezonde en duurzame stad.

Voedselpark Amsterdam in de media:

<https://voedselparkamsterdam.nl/voedselpark-amsterdam-in-de-media/>

Bijlage 1: 5 redenen om de polder niet te bebouwen

Bijlage 2: Beleidstukken Rijk, Provincie, Gemeente, Waterschap, CBS, WRR etc. en citaten uit stukken

Bijlage 3: Vragen inzake bedrag 98 mio

Bijlage 1: 5 redenen om de polder niet te bebouwen

(Zie ook ons Bodemplan vanaf pagina 35):

1. Beste landbouwgrond van de stad

Amsterdam is gebouwd op veen. Ook het landschap rondom de stad is vooral veengrond. Deze bodemsoort is te nat en te zuur voor akkerbouw. Sinds de late middeleeuwen is alle akkerbouw rond de stad daarom verdwenen. Boeren gebruiken veengrond sindsdien alleen voor veeteelt. Er is één uitzondering. Het gebied ten zuidwesten van Amsterdam raakte keer op keer overstroomd en heeft daardoor een bodem van zeeklei. Die kleigronden liggen grotendeels buiten de Amsterdamse gemeentegrens of onder bebouwing, met één uitzondering: De Lutkemeer. De lichte zeeklei hier houdt mineralen zeer goed vast en verdroogt niet, zelfs niet tijdens de steeds frequentere periodes zonder regen. Dit is de enige goede akker- en tuinbouwgrond van Amsterdam. Voor zulke ondernemers bestaat binnen Amsterdam géén alternatief.

2. Ongeschikt als logistieke hub

De komst van centra leidt tot extra vervoersbewegingen (600 vrachtwagens en 1100 bestelbussen per week, oude schatting, er wordt nu een nieuw verkeersonderzoek uitgevoerd door de gemeente), wat naast geluid ook de uitstoot van fijnstof en verslechtering van de luchtkwaliteit tot gevolg heeft. Het gebied is ongeschikt als logistieke hub, aldus Kees-Willem Rademakers, docent en onderzoeker logistiek bij de Hogeschool van Amsterdam (onderzoeksprogramma Urban Technology).

<https://voedselparkamsterdam.nl/waarom-een-distributiecentrum-in-lutkemeer-omdoordacht-en-niet-noodzakelijk-is/>

3. Klimaatadaptatie (waterbeheer)

Waterschap Amstel, Gooi en Vecht heeft in januari 2023 een zienswijze ingediend bij B&W van Amsterdam. Het advies is om deze diepgelegen polder van Amsterdam met 5 meter onder NAP niet te bebouwen. Voor zover wij weten heeft het Waterschap nog geen reactie ontvangen. Zienswijze ontwerp 1ste partiële herziening bestemmingsplan Lutkemeerpolder d.d. 17 januari 2023 (van het Waterschap AGV aan de gemeente Amsterdam)

Zienswijze ontwerp
1ste partiële herziening

Kamerbrief over rol Water en Bodem bij ruimtelijke ordening d.d. 25 november 2022:

<https://open.overheid.nl/documenten/ronl-c35e65eba0903d738ae26dab222462337b0d8de7/pdf>

Structurerende keuzes uit kamerbrief over rol Bodem en Water bij Ruimtelijke ordening. De structurerende keuzes 13, 16 en 24 zijn o.i. van toepassing op de Lutkemeerpolder

Bij structurerende keuze 13 onder "ruimte voor water" lezen we: "We reserveren de 5% tot 10% van diepe polders voor waterberging, bij voorkeur de diepste delen. We voorkomen hiermee wateroverlast als gevolg van aanhoudende regenval of piekbuien. Hier is geen nieuwe bebouwing toegestaan, tenzij het niet ten koste gaat van het waterbergend vermogen."

Bij structurerende keuze 16 onder "bodem" staat: "We streven bij verstedelijking en infrastructuur naar zo efficiënt mogelijk gebruik van ruimte, dekken de bodem zo min mogelijk af en herstellen de bodem waar mogelijk. Zo behouden we waardevolle organisch rijke landbouw- en natuurbodems en blijft de sponswerking van de bodem behouden. Samen met gemeenten en provincies zetten we in op beperking van onnodig landgebruik."

Structurerende keuze 24 onder "bebouwd gebied" luidt: "We sturen als overheden op zo min mogelijk afdekking van de bodem. Daarmee behouden we buiten het bebouwd gebied goede landbouwgrond, reduceren we hittestress en bevorderen we waterinfiltratie binnen het bebouwd gebied. We werken dit samen met provincies en gemeenten uit en zetten in de ladder duurzame verstedelijking in op minder netto landgebruik."

4. Hitte-eiland effect

Het Urban Heat Island effect [UHI] is het fenomeen dat de temperatuur in de stad gemiddeld hoger is dan in het omliggende landschap. Deze hittestress is met name voor gevoelige bevolkingsgroepen zoals baby's, kinderen en ouderen een groeiend probleem. De Lutkemeer is nu nog, na het Amsterdamse Bos, de koelste plek van Amsterdam-West is (zie kaart in Bodemplan op pagina 38). De polder bebouwen doet die kwaliteit te niet. Osdorp is één van de zwaarst door hittestress getroffen woonbuurten. In de zomer van 2019 was het in Osdorp 4 tot 10 graden warmer dan op IJburg. Bebouwen van de koelte brengende Lutkemeer zal dit ongetwijfeld nog erger maken.

5. Amsterdam groeit

Met een groeiende bevolking stijgt ook de behoefte aan toegankelijk, bruikbaar en genietbaar groen. Dat geldt met name voor gezinnen en lagere inkomens. Uit onderzoek is bekend dat zij sterk afhankelijk zijn van groenvoorzieningen op loop- of fietsafstand, dicht bij huis. In 2020 concludeerde de Raad voor Volksgezondheid en Samenleving al: "Met veranderingen in klimaat en leefomgeving op wijk-, stads- of regioniveau valt gezondheidswinst te boeken.

Bijlage 2: Beleidstukken Rijk, Provincie, Gemeente, Waterschap, CBS, WRR etc. en citaten uit stukken

Literatuurlijst "met de kennis van nu"

versie 18 februari 2024

Rijk

Omgevingswet:

<https://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/omgevingswet>

Kamerbrief over rol Water en Bodem bij ruimtelijke ordening d.d. 25 november 2022:

<https://open.overheid.nl/documenten/ronl-c35e65eba0903d738ae26dab222462337b0d8de7/pdf>

Kamerbrief over grip op grootschalige bedrijfsvestigingen d.d.3 april 2023:

<https://open.overheid.nl/documenten/ronl-2a0c078ddbdb67052234888b74873c26bbf4e1ed/pdf>

Startnotitie Nationaal Programma Landelijk Gebied, kamerstuk 10 juni 2022

<https://open.overheid.nl/documenten/ronl-957152a40e305ec279cee2f0104e86013339b9c1/pdf>

Kamerbrief bij aanbidding startnotitie Nationaal Programma Landelijk Gebied, kamerstuk 10 juni 2022

<https://open.overheid.nl/documenten/ronl-69397aa7ef89ba80b3d521510b1581ac1033add1/pdf>

Ontwerp Nationaal Programma Landelijk Gebied

<https://www.rijksoverheid.nl/documenten/rapporten/2023/12/15/ontwerp-nplg>

Nota Ruimte - Ruimte voor ontwikkeling - Samenvatting

<https://www.omgevingsweb.nl/wp-content/uploads/po-assets/697320.pdf>

College Rijksadviseurs

Zestien adviezen voor een waardevolle leefomgeving

Publicatiedatum 22 augustus 2023

<https://www.collegevanrijksadviseurs.nl/adviezen-publicaties/publicatie/2023/08/22/zestien-adviezen-voor-een-waardevolle-leefomgeving>

De Logistiek van morgen begint vandaag

Publicatiedatum 21 september 2023

<https://www.collegevanrijksadviseurs.nl/adviezen-publicaties/publicatie/2023/09/25/de-logistiek-van-morgen-begint-vandaag>

Praktijkgids water en bodem sturend, hoe dan?

<https://www.collegevanrijksadviseurs.nl/adviezen-publicaties/publicatie/2023/11/09/praktijk>

Planbureau voor de Leefomgeving (PBL)

Ruimtelijke verkenning 2023. Vier scenario's voor de inrichting van Nederland in 2050.

Samenvatting en bevindingen

<https://www.pbl.nl/sites/default/files/downloads/pbl-2023-vier-scenarios-voor-de-inrichting-van-nederland-in-2050-4832.pdf>

WRR – Wetenschappelijke Raad voor het Regeringsbeleid

WRR-rapport nr. 107 Goede zaken. Naar een grotere maatschappelijke bijdrage van ondernemingen.

14 september 2023

<https://www.wrr.nl/publicaties/rapporten/2023/09/14/goede-zaken>

Video:

<https://www.wrr.nl/publicaties/videos/2023/09/14/video-wrr-rapport-goede-zaken>

CBS – Brede welvaart

<https://www.cbs.nl/nl-nl/dossier/brede-welvaart-en-de-sustainable-development-goals/monitor-brede-welvaart-sustainable-development-goals-2022/toelichting/definities>

“Brede welvaart betreft de kwaliteit van leven hier en nu en de mate waarin deze ten koste gaat van de brede welvaart van latere generaties of van die van mensen elders in de wereld. Brede welvaart gaat dus over drie groepen mensen: de mensen die nu in Nederland wonen ('hier en nu'), de volgende generaties – onze kinderen en kleinkinderen – ('later') en mensen in andere landen ('elders').”

Provincie

Noord-Hollanders eensgezind over de toekomst van het landelijk gebied:

https://www.noord-holland.nl/Actueel/Archief/2023/Juni_2023/Noord_Hollanders_eensgezind_over_de_toekomst_van_het_landelijk_gebied

PPLG: Provinciaal Programma Landelijk Gebied

https://www.noord-holland.nl/Actueel/Archief/2023/Juni_2023/Noord_Holland_stuurt_startversie_Provinciaal_Programma_Landelijk_Gebied_naar_Rijk

Gemeente Amsterdam

Groenvisie 2020-2050: een leefbare stad voor mens en dier:

<https://openresearch.amsterdam.nl/page/60771/groenvisie-2050-een-leefbare-stad-voor-mens-en-dier>

Beleidskader Hoofdgroenstructuur:

<https://www.amsterdam.nl/wonen-leefomgeving/hoofdgroenstructuur/>

Omgevingsvisie Amsterdam 2050

<https://amsterdam2050.nl/>

Amsterdam circulair 2020- 2025:

<https://www.amsterdam.nl/bestuur-organisatie/volg-beleid/coalitieakkoord-uitvoeringsagenda/gezonde-duurzame-stad/amsterdam-circulair-2020-2025/>

Met link naar: Stadsdonut voor Amsterdam

Hubsvisie Amsterdam (Uitvoeringsagenda Stadslogistiek Amsterdam):

https://dutchmobilityinnovations.com/spaces/1199/kennisbank/files/47762/hubsvisie_amsterdam-pdf

Gezond wonen in de regio Amsterdam (augustus 2023)

<https://www.kenniscentrumongelijkheid.nl/gezond-wonen-in-de-regio-amsterdam/>

Voedselstrategie Amsterdam

Uitvoeringsagenda Voedselstrategie 2023-2026. Hoe voeden we de stad klimaatneutraal en circulair?

<https://www.amsterdam.nl/bestuur-organisatie/volg-beleid/duurzaamheid/voedselstrategie-amsterdam/>

Amsterdam neemt verantwoordelijkheid in aanpak klimaatcrisis met plan Onze stad van morgen, wethouder Zita Pels 26 september 2023

[Duurzaamheid is voortaan leidend in het beleid van Amsterdam!](#)

Koersnota Gezonde Bodem Gemeente Amsterdam (december 2023)

<https://openresearch.amsterdam.nl/page/103166/koersnota-gezonde-bodem-2023>

Goede intenties, maar de meetmethode met resultaten lijken niet in overstemming met de SDG's, m.n. duurzaam ontwikkelingsdoel 15.3 over bodem en m.n. het tegengaan van landdegradatie. <https://iplo.nl/thema/bodem/bodembeleid/gezonde-bodem-iedereen/>

Stop Landdegradatie in Nederland! Omarm het natuurlijk systeem en maak slimme keuzes

<https://www.bodemplus.nl/actueel/nieuwsberichten/2020/stop-landdegradatie-nederland-omarm-natuurlijk/>

Nieuw-West

["Convenant Wij zijn Samen Nieuw-West"](#)

WUR – Wageningen University & Research

Een natuurlijkere toekomst voor Nederland in 2120

<https://www.wur.nl/nl/show/een-natuurlijkere-toekomst-voor-nederland-in-2120.htm>

Waterschap Amstel Gooi Vecht

Coalitieakkoord 2023 – 2027:

https://www.agv.nl/siteassets/over-ons/coalitieakkoord/wat_coalitieakkoord_staad_digitaal_final.pdf

Zienswijze ontwerp 1ste partiële herziening bestemmingsplan Lutkemeerpolder d.d. 17 januari 2023 (van het Waterschap AGV aan de gemeente Amsterdam)

Zienswijze ontwerp
1ste partiële herziening

Voedselpark Amsterdam

Bodemplan Lutkemeer

<https://voedselparkamsterdam.nl/wp-content/uploads/2023/05/Bodemplan-Lutkemeer-mei2023.pdf>

Urgenda

Grond voor een gesprek – visie op duurzaam landgebruik in Nederland

https://www.youtube.com/watch?v=d-r6J-Uwv_g

Citaten uit beleidsstukken (van bijlage 2)

Amsterdam Circulair en Amsterdam als Donutstad

In Amsterdam willen we een goed leven voor iedereen, binnen de natuurlijke grenzen van de aarde. Dat kan in een circulaire stad.

(Amsterdam Circulair 2020-2025: strategie)

De donut verbeeldt het sociale fundament en de ecologische grenzen van een wereld waarin de mens en de planeet in evenwicht kunnen floreren. Ofwel, de donut biedt een kompas om in de 21ste eeuw richting te geven aan het welzijn.

(Stadsdonut voor Amsterdam. Een instrument voor verandering)

Omarm het doel van de 21ste eeuw. Streef ernaar te voorzien in de behoeften van alle mensen binnen de mogelijkheden van de aarde. Dit is nog nooit eerder gedaan, dus ga ervan uit dat het een uitdaging wordt die alles zal veranderen.

(Stadsdonut voor Amsterdam. Een instrument voor verandering)

Natuur, landschap, groen en leefomgeving

Nieuwe richtingen: We zoeken naar combinaties tussen de recreatieve opgave met biodiversiteit, klimaatadaptatie, energietransitie, circulariteit, landbouwtransitie en/of gezonde leefomgeving.

(Omgevingsvisie Amsterdam 2050)

Herstel van natuur - landbouwgrond, zeeën, bossen, stedelijke omgeving - in Europa.

(Natuurherstelwet Europa)

Een gezonde leefomgeving, watermanagement en het herstellen van de natuur.

(Raadpleging inwoners Noord-Holland over landelijk gebied)

Groen draagt bij aan de gezondheid van Amsterdammers, verkoelt de stad in de zomer, helpt wateroverlast te voorkomen en vergroot de biodiversiteit.

(Hoofdgroenstructuur gemeente Amsterdam)

Het landschap rondom de stad houden we groen en open.

(Groenvisie gemeente Amsterdam)

Rigoreus vergroenen: Investeren in het landschap: natuurontwikkeling, kringlooplandbouw, en ruimte voor sporten en bewegen.

(Omgevingsvisie Amsterdam 2050)

Duurzaam landschap is houdbaar landschap: landschap dat niet wordt 'opgemaakt' of onomkeerbaar aangetast of gebruikt.

(Omgevingsvisie Amsterdam 2050)

Burgerinitiatieven en participatie

We hebben de inzet van anderen nodig om het doel van een duurzaam, met de stad verbonden landschap van hoge kwaliteit te realiseren. Samenwerking,

co-creatie en participatie is een onlosmakelijk deel van de manier waarop we werken.

(Omgevingsvisie Amsterdam 2050)

Een door burgers gestuurde transformatie In alle wijken gaven actieve burgers en buurtorganisaties duidelijk aan dat ze van de gemeente meer waardering en ondersteuning wilden voor hun buurtnetwerken, aangezien die heel goed in staat zijn om mensen uit de wijk te organiseren en te mobiliseren. Het is duidelijk dat er een mogelijkheid is om te komen tot een open dialoog tussen de gemeente en de buurtnetwerken over hun rol bij de besluitvorming en het realiseren van de vele veranderingen die op buurtniveau noodzakelijk zijn.

(Stadsdonut voor Amsterdam. Een instrument voor verandering)

(Stads)landbouw (in Nieuw-West)

Ruimte bieden aan stadslandbouw en moestuinen. (Omgevingsvisie Amsterdam 2050)

Stadslandbouw: Het gaat om initiatieven tot stadslandbouw en/of voedselproductie in en rond de stad met verwante nevenactiviteiten als educatie, participatie, bewustwording, verkoop, horeca, zorg e.d. De omvang en verschijningsvorm zijn divers en afhankelijk van de ruimtelijke context.

(Hoofdgroenstructuur)

We stimuleren kringlooplandbouw, maar ook stadslandbouw, om Amsterdammers samen voedsel te laten verbouwen en kinderen te leren over duurzaam voedsel.

(Amsterdam Circulair 2020-2025: strategie. Ambitie 1)

Stadslandbouw, woon- en energiecoöperaties zijn voorbeelden van hoe bewoners verantwoordelijkheid kunnen nemen voor de directe leefomgeving.

(Omgevingsvisie Amsterdam 2050)

Bewoners ondersteunen om hun eigen (coöperatieve) bedrijven op te zetten en in Nieuw-West een netwerk van bedrijven op te bouwen die voorzien in de essentiële behoeften. Denk bijvoorbeeld ook aan lokale voedselproductie.

(Convenant wij zijn samen Nieuw-West)

Een andere, meer duurzame economie veronderstelt dat we streven naar veel kortere (voedsel, handels- en productie-)ketens.

(Convenant wij zijn samen Nieuw-West)

Voedselstrategie. We werken aan vermindering van 'foodmiles', een grotere betrokkenheid van burgers bij voedselproductie en niet-agrarische verbreding van de landbouw.

(Omgevingsvisie Amsterdam 2050)

Balans tussen biodiversiteit, water en bodem, klimaat, land- en tuinbouw, landschap, erfgoed en recreatie.

Provinciaal Programma Landelijk Gebied (PPLG)

Voltooien van een transitie naar kringlooplandbouw in 2040.

Provinciaal Programma Landelijk Gebied (PPLG)

We richten ons op de belangen van mensen én op die van dieren en planten. Herstel en behoud van ecologische waarden zijn van belang. Daarom richten we ons op natuurinclusief bouwen, natuurinclusieve kringlooplandbouw en robuuste natuurgebieden en natuurverbindingen. Ook de cultuurhistorische waarden, denk bijvoorbeeld aan oude dijkjes en slootpatronen, beschermen en herstellen we, waar mogelijk.

(Hoofdgroenstructuur gemeente Amsterdam)

Water en bodem (sturend)

Ons water en onze bodem zijn de basis van ons bestaan.

(Kamerbrief over rol Bodem en Water bij Ruimtelijke ordening)

Met onze Waterschapsverordening regels voor klimaatadaptatie, waterkwaliteit en biodiversiteit stellen.

(Waterkracht. Coalitieakkoord Waterschap Amstel Gooi en Vecht 2023-2027)

Kennis van het Waterschap leidend laten zijn bij projecten van andere overheden die van invloed zijn op de kwantiteit en kwaliteit van het water. Bijvoorbeeld in de Lutkemeerpolder.

(Waterkracht. Coalitieakkoord Waterschap Amstel Gooi en Vecht 2023-2027)

De komende jaren gaan we aan de slag met de ontwikkeling van een soil health index (SHI) om de vitaliteit van de bodem inzichtelijk te maken.

(Omgevingsvisie Amsterdam 2050)

Lutkemeerpolder niet geschikt als bedrijventerrein

Vanuit klimaatvooruitzichten raden we bebouwing van één van Amsterdams laagste polders af.

(Zienswijze Waterschap AVG ontwerp 1ste partiële herziening bestemmingsplan Lutkemeerpolder)

Lutkemeerpolder ligt ongunstig ten opzichte van de afrit van de snelweg en de toegangswegen zijn te beperkt om grote stromen van vrachtwagens en bestelbussen het terrein te laten bereiken.

(Kees-Willem Rademakers, docent stadslogistiek HvA)

We beschouwen en behandelen de voorraad landschap als niet-hernieuwbaar en kostbaar goed, waar we zuinig op moeten zijn. We richten ons op zoveel mogelijk voorkomen van areaalverlies, voorkomen van onomkeerbare aantasting, herstel en ontwikkeling van landschapswaarden, hernieuwbaar gebruik en grote openbare toegankelijkheid en beleefbaarheid van het landschap.

(Omgevingsvisie Amsterdam 2050)

Zorgvuldig ruimtegebruik, in balans met andere ruimtelijke opgaven zoals wonen, mobiliteit, energietransitie, water en bodem, zorgvuldige landschappelijke inpassing gericht op behoud en versterking van landschappelijke identiteit en erfgoedwaarde.

(Kamerbrief grip op grootschalige bedrijfsvestigingen)

Maximaal inzetten op het intensiveren, herstructureren en herontwikkelen van bedrijventerreinen.

(Kamerbrief grip op grootschalige bedrijfsvestigingen)

Bijlage 3: Vragen inzake bedrag 98 mio

In de [Raadsinformatiebrief t.b.v. Raadscommissie Ruimtelijke Ordening \(dd. 26-1-23\)](#) zijn de bedragen die met de omzetting van de bestemming gemoeid zijn, in nevelen gehuld. In 2021 zou het nog 26 miljoen kosten, een jaar later stond het voor 48 miljoen in de gemeentelijke boeken als 'deelneming' en een half jaar geleden is het bedrag van 98 miljoen genoemd. Ten behoeve van de joint factfinding-bijeenkomst willen we graag antwoord op de volgende vragen:

- a. Kan de gemeente bovenstaande drie cijfers onderbouwen?
- b. Er is een GEM BV en GEM CV opgericht *door de gemeente en SADC* en die 'koopt' de grond volgens het kadaster voor 43 miljoen. Wie betaalt aan wie? Is er echt wel geld heen en weer gegaan? Hoe komt de GEM aan zijn geld?
- c. Volgens de samenwerkingsovereenkomst gaat de grond na ontwikkeling weer terug naar de gemeente en geeft zij die weer uit in erfpacht. Krijgt ze de grond dan weer terug? Hoe zit het dan met die 'betaalde' 43 miljoen?